

A PÉNZVILÁG

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, IX. ker., Boráros-tér 6. szám
Telefon: József 67
SZERKESZTŐSÉG WIENBEN:
VII., Schottenfeldgasse 81 — Telefon: 37-3-67

SZERKESZTŐ
RÓNA LAJOS

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Magyarországon: Ausztriában:
Félévre . . 150 K Félévre . . 250 K
Egész évre 300 „ Egész évre 500 „
Egy szám ára Ausztriában 10 korona

Apponyi

a többtermelésről, az iparról, a kereskedelemről és a Dunáról

Az elmúlt héten a magyar közélet legnagyobb eseménye, gróf Apponyi Albert nagyszabású parlamenti beszéde volt. A kiváló férfi ezuttal gazdasági kérdésekkel is foglalkozott. Beszédének az a része a napisajtóban röviden és többnyire eltorzítva jelent meg. A *Pénzvilág* a klasszikus szónoklatnak azt a részét, amely a gazdasági kérdésekkel foglalkozott, az alábbiakban szözszerint való szövegben közli:

A mi földreformunk helyesen iparkodik arról gondoskodni, hogy a föld olyanok kezébe jusson, akik azt megművelni tudják. Nekünk azonban feltétlenül arra kell törekednünk, akármilyen elkoptatott jelszó az a többtermelés — hogy a mi földünk, amely gazdaságunknak egyetlen megmaradt alapja, többet termeljen, mint eddig és eszerint kell irányítanunk a közgazdasági politikát.

Itt vannak a termelő-, a gépbeszerző szövetkezetek. Itt van különösen a műtrágyagyártásnak újabb fellendülése, az országnak műtrágyával való ellátása. Abból a szempontból is kell a beruházási politikát néznünk, hogy a mi Alföldünk szélesíves időjárásával szemben csatornahálózattal tudjunk biztosítékot teremteni. Azonkívül a gazdasági intelligencia fokozására meg kell tennünk a valóban életbevágó lépéseket. Ilyen, hogy úgy mondjam, termelési földművelésügyi politika szükséges annak a szociális földművelési politikának a kiegészítésére, amelynek alapjait a földbirtokreform adja meg.

De mindezek mellett ne kéjelegjünk abban a gondolatban, hogy most mi tisztán mezőgazdasági állam vagyunk. Mint ilyen, nem tudnánk megélni. Vessünk csak egy pillantást Csonka-Magyarország megmaradt földművelésének helyzetére. A békeidegáció által felhasznált anyagból merítem az adatokat. Itt azt találjuk, hogy buzában és rozsban az 1911–1915. évi átlagban Csonka-Magyarországnak 6:5 millió q fölöslege volt, amely kivitelre volt alkalmas, ellenben 1918-ban buzában és rozsban közel négy millió q hiány mutatkozott. Nagyon természetesen, mert az a terület maradt nekünk, amely *dusan tud termelni, azonban a legnagyobb ugrásoknak van kitéve a termelés terén*. Ép azért céloztam rá, hogy ebből a szempontból is mindent el kell követni, ami emberi erőttől telik, hogy ezen ugrásokat ellensúlyozzuk. Az u. n. Bánáton, amelyet elvesztettünk és amely Magyarország buzatermésének 34 százalékat adta, noha területének csak 23 százaléka, az ugrádozások sokkal csekélyebbek. Ott 1911–1915-ben átlagban 16 millió métermázsa fölösleg termelt, 1918-ban pedig 11 millió métermázsa. Mig tehát Csonka-Magyarországon az esés tizmillió, addig itt az esés csak ötmillió. Minő következtetést akarok ebből levonni? Hozzáteszem, hogy *azokban a növényekben, amelyek főleg állati táplálkozásra szolgálnak, — árpa, zab, tengeri — a mai vetési viszonyok mellett Csonka-Magyarország passzív*. Ha tehát a marhatenyésztés fentartása végett — ami szükséges lesz — nagyobb területen térünk át ezeket az állati termékeket előállító növényeknek a termelésére, akkor annnyival fog fogyni azoknak a növényeknek a hozama, amelyeket exportra használunk.

A párisi békekonferencia elé terjesztett iratok arra a következtetésre jutnak továbbá, hogy *marhakivitelre Csonka-Magyarország*

vagy éppen nem, vagy csak igen csekély mértékben számíthat. Abból a legjobb esetben hét millió métermázsa buza és rozskivitelből, amelyre számíthatunk és abból a gyapjukivitelből, amit én szeretnék megszüntetni, mert *itt hon szeretném a gyapjút feldolgozni*, mi nem fogunk jó fizetési mérleget megállapítani, fizetési mérleget fentartani. Ha csak erre alapítjuk az agrárállamot, ha azt akképp fogjuk fel, hogy egyéb gazdasági ágakkal ne törődjünk, akkor egészen biztosan *gazdasági és pénzügyi tönkrevetésnek megyünk elébe*.

Csonka-Magyarországnak tehát — talán még inkább, mint a régi Magyarországnak — *vitalis érdeke az ipar és a kereskedelem* és mind a kettőről külön akarok néhány szóval megemlékezni. Először az iparról. Mi iparágaink nagy részét elvesztettük területileg. Nem akarok számokat felsorolni. Majdnem egész vegyeszeti iparunk és textiliparunk legnagyobb része az elhagyott területeken van. *Itt arra kellene törekednünk, hogy a hazai nyersanyagokat hazai ipar dolgozza fel*, hogy a feldolgozással összekötött munkanyereség is itt maradjon és hogy az ipari vállalkozói nyereség is gyarapítsa az ország vagyonát és szolgáltsa adóalapot.

A miniszterelnök ur csak odavetöleg azt mondta, hogy ő vámvédelmet kíván biztosítani a magyar iparnak, — igen helyesen — de az iparfejlesztésnek eddigi módszereit nem akarja alkalmazni. Ez igen komplex kérdés. *En így egyszerűen pálcát törni eddigi iparfejlesztési módszerek fölött nem volnék hajlandó, anélkül, hogy azokat a módszereket látnám, amelyeket helyükbe tenni akarnak*. Találja meg a módszereket a kormány. Én csak arra akarom figyelmeztetni, hogy a hazai nyersanyagokat feldolgozó iparágak létesítése és a kikészítő ipar minden nemének élesztése, mellyel mi a keleti szomszédok nyersanyagát is itt dolgozzuk fel, a hazának, a haza közgazdasági megerősödésének, teherviselésünknek, közgazdasági világpozíciónk megnyerésének és fentartásának egyik nélkülözhetetlen alapfeltétele.

És most a kereskedelemről akarok néhány szót szólni. Mi Budapesten élünk, Budapesten járkálunk, sétálunk. Itt látjuk ezt a gyönyörű Dunát. Nem kell egyéb, csak egy kis gondolkodás, hogy megállapíthassuk, hogy Magyarországon — még Csonka-Magyarországon is, ámbár sokkal nagyobb nehézségekkel küzdve, mint aminőkkel Nagy-Magyarország küzdött volt — *az ország gazdagodásának, világpozíciójának egyik alapja az, hogy Budapest legyen Kelet-Európa kereskedelmének központja*. Hiszen Budapest az a végső hely kelet felé, ahol kifogástalanul nyugati szellemű kormányzás, igazságszolgáltatás és üzleti morál található.

Budapesten van egy képzett és szolid kereskedő-testület. Budapesten a kereskedőknek olyan organizmusa van, amely ellenőrzést gyakorol és ezental — amint örömmel látom a budapesti ipar- és kereskedelmi kamara jelentéséből — *autonóm ellenőrzést akar gyakorolni a kereskedelem tisztessége és realitása fölött*. Budapest predesztinálva van erre a szerepre a természet által. Budapestig jó a Duna, feltétlenül jó mint közlekedési eszköz. Budapestig a Dunán az alsó Duna mélyítése révén kisebb térfogatu tengeri hajók is járhatnak. *Budapesten kell a nagy kereskedelmi kikötőnek lenni. Budapesten kell*

a kelet kereskedelmét összpontosítani. Budapest az a hely, ahol a hajóról a vasútra mennek át az áruk. Budapest a természet által predesztinálva van arra, hogy Kelet-Európának közgazdasági metropolisa legyen. Csak a mi hibánk, a mi haza nem értésünk, vagy energiahianyunk az oka annak, hogy azzá nem válik. *Pedig periculum in mora. Bécs óriási erőfeszítéseket tesz, a csehek óriási erőfeszítéseket tesznek, hogy Pozsonyból egy ilyen központot csináljanak*.

Részint olyan okokból, amelyekről a kormányzat nem tud, pl. abból az okból, hogy Ausztria előbb jutott a békekötéshez és ennek folytán előbb jutott normalis közgazdasági összeköttetésekhez, de részben olyan okokból is, amelyek a mi követett politikánknak kinövésével és ferdeségeivel vannak összefüggésben, kereskedelmünk nagy része már Bécsben tartja főintézteit, és ha itt hamar rendet nem csinálunk, ha ezt a kérdést egész erővel kezünkbe nem vesszük, akkor annak a veszélynek vagyunk kitéve, hogy az Ursten adományát, a Budapest geográfiai helyzetében rejlő kincsünket elherdáljuk. Pedig az ország gazdagodásának, az ország politikai pozíciójának ez egyik nyitja, egyik alapja.

Külföldi cégek magyar képviseletet keresnek

Gutmann Zsigmond kir. tanácsos nyilatkozik a Magyar Kereskedelmi Utazók Egyesületének propagandájáról

A magyar kereskedelemnek már békében nagy baja volt, hogy nem tartott fenn a külföldi gyárakkal és kereskedelmi cégekkel közvetlen érintkezést, hanem üzleteit közvetítő, még pedig jobbadán bécsi közvetítő utján bonnyolitotta le. Főösleges dolog volna elrészletezni, milyen és mekkora kára volt ebből nemzeti gazdálkodásunknak. Technikai megoldása a dolognak tudniillik az volt, hogy a külföldi gyárosnak volt Bécsben egy ugynevezett „Generalvertreter”-je, aki abszolút ura volt a monarchia és a balkán államok piacának és legjobb esetben egy segéd-képviselőt tartott Pesten, aki a nyereség meglehetősen csekély részéért azután magyar üzletköteit ellátta.

Ez volt a jobbik eset, mert így, ha nem is sok, de valami mégis csak jutott a nyereségből magyar embernek is. Az esetek nagyobbik részében azonban a Generalvertreter senkit sem bízott meg ügyeinek vezetésével Budapesten, mert főöslegesnek tartotta, hogy a reális nyereségből akármit is itt hagyjon, abban az országban, amely őt e nyereség megszerzéséhez nagyrészt hozzásegítette. Le-lerándult néha egy napra hozzánk, úgy-ahogy lebonyolította azt, ami elintézni valója volt, azután hazautazott Bécsbe — ebből állottak összeköttetéseinek — nagy részt a külfölddel.

Érthető tehát, hogy a komolyabb magyar kereskedőkben már régen megszületett az a gondolat, hogy közvetlen összeköttetést kell teremteni a magyar kereskedő és a külföldi gyáros között. Értesülésünk szerint a *Magyar Kereskedelmi Utazók Egyesülete* az a testület, amely az utóbbi időben legintenzívebben foglalkozik ezzel a kérdéssel és ezért felkerestük Gutmann Zsigmond királyi tanácsost, az egyesület alelnökét, aki ezt az ügyet intézi és aki *A Pénzvilágnak* a következő felvilágosítást volt szíves adni:

— A kereskedelmi utazók már évek óta azon fáradoznak, hogy összeköttetések a külfölddel — Bécs kikapcsolásával — közvetlenek legyenek. A bécsi Generalvertreter-ek rendszere nagyon sok haszontól fosztott meg bennünket,

amibe természetesen nem szívesen törődünk bele.

— Az egyesület ennek következtében már 1916-ban elhatározta — háború volt akkor és ez volt azon kevés országok egyike, amellyel érintkezésünk volt, — hogy elsősorban a német érdekeltségeket fogja megnyerni a közvetlen képviselő ügyének. Az egyesület három alelnöke: *Arányi Ignác, Laufer Ferenc* és én tehát 1916-ban kiutaztunk Németországba és ott felkerestük az összes kereskedelmi kamarákat.

— Lipésébe éppen a híres vásár idején értünk és az ottani utazók egyesületének nagy dísztermében én tartottam meg propagandaelőadásomat, amelynek meg is volt a kívánt eredménye. A lipésiek kartársi szeretettel fogták indítványainkat és úgy ök, mint a többi városok érdekeltei — ahol felváltva tartottunk beszédeket — belátták igazunkat és a beszédek nyomán minden városban jelentkeztek gyárosok, akik hajlandók voltak magyar képviselőket kinevezni.

— Sajnos, mielőtt még a dolgot perfektnálhattuk volna, elkövetkezett az összeomlás. Csak a proletárdiktatura bukása után vált lehetővé, hogy az elejtett fonalat felvegyük, ekkor azonban rögtön munkához láttunk és most már nemcsak Németországgal, hanem Angliával, Franciaországgal, Olaszországgal, Ausztriával és Csehszlovákiával is kerestük az összeköttetést. Itt említem meg, hogy ezideig már 115 külföldi gyár keres magyar képviselőt.

— Mi természetesen egészen önzetlenül és költségmentesen állunk az ügy szolgálatában, mindenkor igyekezzünk a külföldi gyárosnak a legalkalmasabb, tökéletesen megbízható magyar kereskedőt ajánlani. Meg vagyunk róla ugyanis győződve, hogy ezzel nemcsak az egyes kereskedőknek, hanem az egész magyar kereskedelemnek nagy szolgálatot teszünk. Tudjuk, hogy a konjunktúrális üzlet, amely nemrég még egész sereg embert segített gyors megdagodáshoz, nem tart örökké. Nagyon sok utazó van, aki a konjunktúra hatása alatt önállósította magát és mostohább viszonyok beálltával nem lesz képes üzletét fentartani. Ezeknek is nagy szolgálatot teszünk azzal, ha nekik külföldi képviselőt szerzünk, de szolgálatot teszünk egyúttal az országnak is, mert ilyen módon bekapcsoljuk a Kelet-Nyugat tranzit forgalmába és szolgálatot teszünk végül a külföldi gyárosnak is, mert bizonyos, hogy a magyar utazó, aki teljesen otthon van a balkáni és más környező államok piacán, jobban fogja tudni képviselni érdekeit, mint azt eddig a bécsi Generalvertreter tette.

— A német fonalat, mint említettem csak fel kellett venni ott, ahol elejtettük. Ami a volt ellenséges országokat illeti: elmentünk ezeknek jelenleg Pesten tartózkodó kereskedelmi misszióihoz, akik elvileg nagyon szívesen belemennek a dologba, irtak úgy kormányaiknak, mint kamaráiknak és a legmelegebben ajánlottak bennünket.

— Ennek eredménye az, hogy — mint mon-

dottam — most már napról-napra jelentkeznek külföldiek, akik magyar képviselőt keresnek. Kérésünkre a külföldi kereskedelmi kamarák megtették azt, hogy lapjaikban leküldötték ajánlkozásunkat és ez is érezteti már áldásos hatását.

— Nagy segítségünkre voltak és vannak munkánkban a Budapesten legutóbb megalakult kamarák (Német-Magyar, Magyar-Angol, Magyar-Olasz stb.), valamint a Budapesti Ipar- és Kereskedelmi Kamara, ezek, amennyiben ajánlatot kapnak, azt rögtön átküldik hozzánk.

— Természetes dolog, hogy az ipari üzlet a valutáris és szállítási nehézségek miatt nem indulhatott meg, de ezek fokozatos javulásával arányban mind nagyobb és nagyobb méreteket ölt és mihelyt a szomszédos államok és közöttünk fennálló vámsorompók leomlanak, teljes gőzzel fog már megindulhatni.

— A külföldi cégek feltételei nemrég még nagyon szigorúak voltak, csakis a pénz előre való átutalása ellenében voltak hajlandók árut szállítani. Ma már azonban, a bizalom fokozatos megerősödésével, ezek is vesztettek rigorozitásukból és igen gyakran ajánlanak fel már hosszú lejáratú hiteleket is.

BÁRÓ SZTERÉNYI JÓZSEF a héten nagy beszédet mondott a nemzetgyűlésben. Az utóbbi időben szeretik hamarosan odaajándékozni a magyar sajtóban a „nagy” jelzőt; ezuttal azonban még a volt kereskedelmi miniszter ellenfelei sem tagadhatják meg, hogy kiváló, gazdasági tudásban, amely a gazdasági élet szörnyű bajainak teljes ismeretében gazdag beszédet mondott. Sok-sok mindenre kellett rámutatni, amit eddig ferde világításban állított be a kurzus és még több dolgot kellett felfednie, amit mindenki lát és hall, aki gazdasági kérdésekkel foglalkozik, csak azok nem látták és hallották eddig, akik gazdasági életünket vezetni lennének hivatottak. Büszkén valljuk és nagy elégtételül szolgál, hogy *A Pénzvilág* nem egy olyan kérdésre mutatott már rá, amelyeket most *Szterényi* a maga pompás beszédében szintén elsőrendű fontosságúknak állított be. Így elsősorban rámutatott arra a veszedelemre, amely a magyar ipart fenyegeti az amerikai áru özönlése révén. Erre a veszedelemre *A Pénzvilág* is figyelmeztetett már és *Szterényi* most azt mondja, hogy ez a legsúlyosabb válság, aminőben 1867 óta talán nem volt a magyar ipar; olyan helyzet, mely a legsúlyosabb, legkomolyabb aggodalmakra ad okot, következménye az lehet, hogy a magyar gyá-

rak tömegesen fogják beszüntetni üzemüket, nem tudják azokat fentartani, mert a munkabérvizonyok eltérése olyan disparitást idéz elő, hogy míg például a faiparban 1920 decembereiben, amikor a magyar és osztrák korona paritásban volt, a magyar munkabérek 66%-kal voltak olcsóbbak az osztrák béreknél. — Bécset és Budapestet állítva egymással szemben — addig most az osztrák valuta leromlása következtében ugyanabban az iparban 100%-kal magasabbak a magyar munkabérek, amit kizárólag a valutakülönbség idézett elő. Ebben a helyzetben fenyeget bennünket az ipar tömeges szünetelése s ezzel együtt jár a munkanélküliség ijesztő réme. A helyzet az, hogy ma Magyarországon német vasat olcsóbban kínálnak, mint amennyire a magyar termelésü kerül; a helyzet az, hogy német lakatot, mely nagyipari cikk s amelyet nálunk kisiparilag rendeztünk be, olcsóbban *Kampfpreise* címen kínálnak Budapesten, mint amennyire a magyar kisipar, amely tudvalevőleg a legkisebb költséggel tud dolgozni, a legtokéletesebb munkát nyújtva, azt előállítani tudja. És e mellett a német vasipar súlyos válságban van. A német vasipar redukálta üzemét most már heti három és négy napra, a német textilipar redukálta üzemét heti 24 órára, az elzászi textil áruk Berlinben olcsóbbak, mint a berlini termelés. Mit jelent ez? Az ottani olcsó termékek ide özönlének és lehetetlenné teszik a magyar ipari termelést. Erre mondta *Szterényi*, hogy az 1921. év gyászos éve lesz a magyar iparnak, a magyar közgazdaságnak, ahol temetői csend fog honolni.

✱

A KORONA MAGAS KURZUSÁRÓL is ugyanazt az álláspontot képviseli báró *Szterényi József*, amit *A Pénzvilág* annyiszor hangoztatott. De egyben arra is figyelmeztet, hogy nincs kizárva a korona időleges visszaesése sem, ama nagymérvű spekuláció folytán, amely külföldön a magyar pénzügyekbe vetett bizalom révén, néhány hete lábrakapott. Amint azelőtt Svájcban a magyar korona rovására folyt a spekuláció, úgy hogy a legkisebb kezek is koronával dolgoztak lefelé, azonképen Amsterdamtól végig mindenütt a magyar koronában folyik a spekuláció kis kezek által is. Amilyen öröndetes ez a bizalom szempontjából, éppoly aggasztó lehet a korona árfolyamának stabilitása szempontjából. Ne bizakodjunk tehát el ebben az irányban sem, legyünk óvatok ebben a tekintetben is, nehozz meglepetések érjenek bennünket, mert az ilyen visszaesés, ha előkészületlenül találja az országot, sokkal súlyosabb következményekkel járhat, mintsem azt pillanatnyilag gondolhatnók. Ez az óvatosság és az okosság szava, csak az a kérdés, mennyire egyezik meg ez Hegedüs Lórántról pénzügyminiszter véleményével, aki tudvalevőleg legújában már nemcsak a tőzsdei érzékek, de az eső eséseire is irányító befolyást szerzett?

A PÉNZVILÁG TÁRCÁJA

□ □

Két elfelejtett nyilatkozat

Forradalmi emlék jutott a kezünkbe. Két újságnnyilatkozat, amely a Károlyi-rezsim alatt látott napvilágot a földreformról, helyesebben — az akkori menialitásnak megfelelően — a földosztásról. Két olyan embernek a nyilatkozata, akik ma is szerepelnek és akik résztvettek a mai földreform megalkotásában. Az egyik nyilatkozat és talán ez a pikánsabb „*Szabó István volt képviselő*”-től származik, aki azóta nagyatádivá (akkor sokorópátkait még csak *Pallavicini* örgróf fedezte fel) és földmívelési miniszterré lépett elő. A másik nyilatkozó *Csizmadia Sándor* akkori földmívelési államtitkár, ma nemzetgyűlési képviselő. A nyilatkozatok a forradalom lázában születtek, de mindenesetre ma is nagy érdeklődésre tarthatnak számot. Ime:

I.

Szabó István, volt képviselő, a kisgazdapárt elnöke.

— A földreform ügye még mindig vajudik és elsősorban a politikai helyzet és a pártellenetek késleltetik a megoldást. Én a magam részéről a szociálisták és a radikálisok tárgyalásainál nem vettem részt, csak azt tudom megmondani, hogy a radikálisok és a szociálisták között a vélemények előadásánál csekély eltérések mutatkoztak. Ezek az eltérések a föld tulajdonjogára vonatkoznak.

— A szociálisták kommunizálni akarják a földet és azt kívánják, hogy a földbirtok az állam tulajdonában legyen és ezért annak megmívelője a jövedelmek után bérletet fizessen az államnak, a földet senkinek el ne adhassa, szóval el ne idegeníthesse. Ezzel szemben mi, akik ismerjük a földmunkások lelkét, tudjuk azt, hogy a földmunkás soha sem menne bele abba, hogy földet fogadjon el, de csak bérletbe az államtól. A munkásnak, ha földet

akarnak adni, akkor adják oda örök tulajdonul. Téves az a szociálista érvelés, hogy közös a levegő, meg közös a víz, mindenki ingyen használhatja, így hát legyen közös a föld is. Nem. A vizet és a levegőt minden munka nélkül meg lehet szerezni, de a földből a termést a munkás csak verejtékes munka után tudja előteremteni.

— A radikálisok ezzel szemben közelednek a mi álláspontunkhoz, bár egy részük tudományos szempontból a járadékteóriát vette fel. Ezek a teoretikusok azt követelik, hogy mindenki a jövedelme után fizessen a földért az államnak, annyit arányosan, amennyit a föld abban az esztendőben jövedelmezett. A föld népe ezt a teóriát nem értené meg és ebben megint azt látná, hogy tulajdonképpen nem tulajdonosa a földnek, hanem csak bérlő az államtól. A nagybirtok tekintetében az a véleményem, hogy nagybirtoknak csak az maradjon meg, amely eddig berendezésénél fogva a nagyvárosok ellátását célozta. De ezek a nagybirtokok essenek ki messze a falu határkörzetéből. Az ilyen nagybirtoknak azért van létjogosultsága, mert a városok élelmezéséről okvetlenül gondoskodni kell.

— Magára a földreform ügyére csak az a megjegyzésem, hogy Buza Barna miniszter ur a legnagyobb jóakarattal intézi a dolgokat, ha azonban valaki gyorsan akarja a népet földhöz juttatni, nem lehet száz ember szónoklatai után igazodni. Vannak módok, amelyek révén minden anketozás nélkül a legrövidebb idő alatt földhöz lehetne juttatni a népet, úgy, hogy tavasszal, legkésőbb azonban aratás végeztével mindenki már a saját földjét munkálna meg. Én azonban programot adni nem kívánok. Annak nincs itt ideje. Ezt csak az anketozással szemben szögezem le.

II.

Csizmadia Sándor, földmívelésügyi államtitkár.

— A szociáldemokrata pártban a földosztás kérdésében bizonyos ellentétek vannak. Két irányzat van a szociálisták között. Az egyik az abszolút kommunista szélsőséges irányzat, amely a földet el akarja venni a föld birtokosától, a másik irányzat pedig azt akarja, hogy a földbirtok kerüljön ugyan az állam tulajdonába, illetve kerüljön a nép kezére, azonban ez

ne történjék tulságos erőszakos radikálissal, hanem úgy, hogy a földbirtokososztály ezt a nagy megrázkódtatást valamiképpen elviselni tudja. Ez az utóbbi álláspont az én álláspontom és talán ezzel a véleményem a pártban egyedül állók. Én bennem ugyanis nemcsak a politikus beszél, hanem kissé talán a poéta is. Nem vagyok híve a földbirtokosok egyszerű elkergetésének, hanem ezt a kérdést olyan módon gondolom megoldani, hogy a földbirtokosok maguk alig vegyék észre, hogy tulajdonképpen elvették tőlük a földet.

— Nem mondom azt, hogy mint szociálista én nem akarom a kommunizálást, igenis én akarom a kommunizálást, azonban a végső cél eléréséhez nem rohanással kell jutni, nem is szabad rohanni, hanem csak meggondoltan és megfontoltan kell cselekedni, mert a rohanás esetleg azt eredményezhetné, hogy a földjéltől megfosztott földbirtokososztályt egycsesen ezzel a tettükkel ellenforradalmárokká neveljük. Én azt gondolom, hogy valakit azért, mert az elődeitől birtokot örökölt, büntetni nem szabad, ezzel szemben meg kell adni a lehetőséget annak, hogy igenis, ha birtokot leveszik, meg tudjon élni élete végéig, de a gyermekét már arra nevelje, hogy ne legyen rászorulva a birtokra, hanem a saját munkája révén el tudjon helyezkedni akár a polgári, akár a szociálista társadalomban.

— Véleményem szerint a földosztást úgy kell csinálni, hogy alkalmat adjon a földbirtokosnak arra, hogy bizonyos ellenszolgáltatások fejében a földbirtokát valósággal felajánlja az állam rendelkezésére. Úgy kell látszania, hogy felajánlja, de úgy kell intézkedni, hogy ha nem akarná felajánlani, mód legyen arra, hogy a birtokától őt megfoszthassák. Azt semmi esetre se tartom tűrhetőnek, hogy magántulajdonban bármily nagy- vagy középbirtok maradjon, még ha azzal érvelnek is, hogy ez a nagybirtok mintaszerű berendezésével a városok ellátását szolgálja. Nem, az ilyen nagybirtokot is parcellázni kell, de a parcellázásnál gondoskodjanak arról, hogy ez a jövőben eredeti rendeltetésétől el ne térjen.

— Általában ne hozzák fel érvek, hogy a paraszt nem fog dolgozni, csak annyit, amennyire önmagának van szüksége, ha kiutalják neki a földet, mert figyelembe kell azt venni, hogy a kiutalás nem az egyedüli teendő a föld-

Báró Sztterényi József a táviratok és telefonok cenzurájáról

„Nem vagyunk többé háboruban” — A szakminiszterek ajánlatára sem vettek be senkit a szakemberek közül a cenzurához — Hegedüs „a liberális”

A magyar kereskedő-világot ma az tartja izgalomba, hogy ami eddig titokban, leplezetten történt, azt most módszerre akarja fejleszteni a kormány. Rendeletben tette intézménnyé a táviratok és telefonbeszélgetések cenzuráját. Az elmúlt szombatban ebben a kérdésben ankét is volt, de ez sem hozott semmi számbavehető eredményt. A kereskedelemnek ezt az újabb bilincsét nem lehet ma még megfogadni, pedig, hogy ez a bilincs milyen súlyos, azt erőteljesen illusztrálja az itt következő nagybecsű nyilatkozat, amelyet báró Sztterényi József tett *A Pénzvilág* számára:

— A kereskedelemnek életeleme a gyors hírszolgálat, a gyors érintkezhetőség és ezzel szemben azok a panaszok, amiket a kereskedelem hónapok óta hangoztat és sürget a *távíratok cenzura* ellen, nem hogy meghallgattatnának, hanem ellenkezőleg az, ami eddig rendszertelenül, talán csak titkon történt, az most intézménnyé tételük, állandósításuk. A pénzügyminiszter ur, azt hiszem, bevezető programbeszédében mondotta azt az igen okos kijelentését, hogy elődjei abban a hiszemben voltak, hogy még mindig háboruban vagyunk, a pénzügyminiszter ur pedig kijelentette, hogy nem vagyunk háboruban. Le kell számolni azokkal a jelenségekkel, amelyek a háborúra vallanak. A jövőben tessék ezt a következtetést azután levonni minden kormányzati ténykedésre és a szükségszerű elővigyázati rendelkezések vagy rendszabályok tekintetében megtartani azokat a korlátokat, amelyek feltétlenül szükségesek, de nem túltengésekbe bocsátkozni a közgazdasági élet kárára.

— Itt van a legújabb, április 4-ről kelt kormányrendeletből, amely a táviró és távbeszélő forgalom újabb szabályozásáról szól, néhány szemelvény: „Ugy a táviró, mint a távbeszélő forgalom *további intézkedésig ellenőrzésnek van alávetve*.” Más: „Olyan magántávíratok, amelyek részben vagy egészben titkos, összebeszél, betűjegyekkel vagy számjegyekkel vannak megszerkesztve, csak akkor *továbbíthatók, ha a megfajtásukra szükséges kódexet az ellenőrző bizottságnál letétbe helyezik, vagy esetről-esetről bemutatják*.” Ebből következik, hogy a világkereskedelemben általában elfogadott úgynevezett code-okat, amelyeket kizárólag a tengerentúli kereskedelemben a kábelsürgönyökre használnak, a mi távirati cenzuránk visszatartja és követeli annak letétbe helyezését, úgy hogy a magyar kereskedelem code-dal táviratozni nem tud, ilyen távirat egyszerűen elkoboztatik. „Azok a táviratok, amelyek kereskedelmi rövidítéseket és

osztásnál, a kiutalással még nincs elintézve a földreform, csak azzal lesz elintézve, ha mindenki megkapja a földhöz szükséges gépeket, eszközöket, amikkel megművelje és ha minden faluba és minden községbe a kormány maga rendel egy szakértőt, egy tanítót, aki a földnek gazdasági kihasználására is kioktatja azt a munkást és felügyel arra, hogy az ne hagyja parlagon heverni, hanem meg is munkálja a kapott földet.

— Malényegében a földosztás azonnali keresztülvitele fontos, mert a tanácskozás, az ankétezés, a fejtelenség a legnagyobb katasztrófabá kergeti az országot. Munkás ma nem dolgozik az uradalomban, mert azt mondja, minek dolgozzam az uradalomnak, mikor én ugyis kapok földet. Az uradalom tulajdonosai pedig azt mondják, minek dolgozzunk, hisz ugyis a munkás lesz a föld.

— Én megalkuvó vagyok, mert nem akarom az országot rázkódtatásnak kifizetni, de ha azok az urak, akik ma a nagybirtok érdekében ellenünk állást foglalnak, a helyzetet nem látják olyan sötétnek, mint én, akkor majd meg fogják látni, hogy két-három hét múlva akadémikuskodásuk, huzás halasztásuk milyen kétségbeesett helyzetet fog teremteni. Eszközt adnak az ellenforradalom kezébe és ez az ellenforradalom elsősorban az ő nyakukat fogja kitekerni.

— Mi, akik az egész ország földmivesséppé kontaktusban vagyunk, elmondhatjuk, hogy tulajdonképpen ellenforradalmi mozgalomról sehol se értesültünk. Az tény, hogy bizonyos keresztényszocialista agitációk a magyarizkodásnak és a magyarizgatásnak minden eszközét megragadják, hogy ellenünk zudítsák a népet, azonban különösen a Nagyalföldön, a Hajdúságban, Dunántúlon és a Duna-Tisza közén a földmunkások olyan erősen meg vannak szervezve, hogy minden ellenforradalmi mozgalomnak éppen olyan szilárdan állanak ellent, mint a szervezett ipari munkásság. De ettől függetlenül újra csak annyit mondhatok, hogy nem kellett volna elsielni és reklámozni a földosztást, nem kellett volna a népet valósággal felizgatni, hanem munkával keresztül kellett volna vinni azt és akkor holmi nagybirtokos vagy keresztény szocialista részről jövő ellenforradalmi akciónak már a kísérlete is kizárt volna látszatot volna.

kereskedelmi kifejezéseket tartalmaznak, csak akkor számíthatnak továbbításra, ha a rövidítéseknek a szöveggel való összefüggése nyilvánvaló.” Ellenben, természetesen, az idegen missziók, chifre-kulesukat zavartalanul használhatják, ami természetes is. „A helyi távbeszélő forgalom” — ez nagyon kedves pont, — „nem esik korlátozás alá. Ha azonban erre alapos ok látszik, úgy egyes távbeszélő állomások állandó ellenőrzés alá helyeztetnek.” És itt jön most az intézményes kontroll: „Minden távirat, és pedig a belföldiek a feladás és a kézbesítés helyén...” (Tehát kétszer.) „... a külföldiek az átménő forgalomba is az erre illetékes ellenőrző bizottságoknál ellenőrzés alá tartoznak.”

— Már most kik csinálják az ellenőrzést? „Nem esnek ellenőrzés alá azoknak a személyeknek, társaságoknak stb. táviratait és távbeszélgetéseit, akiknek a m. kir. honvédelmi miniszterium az ellenőrzés alóli mentességet megadta.”

— Számítani kell az ellenvetésre, hogy a cenzura minden becsületes kereskedőnek is megadja ezt a jogot. Akkor magyarázzák meg azonban, akik ezt állítják, honnan van az, hogy az összes kereskedői és ipari érdekeltségek, amelyek a budapesti kereskedelmi és iparkamarában ez ügyben értekezletre gyűltek össze, (a Baross-Szövetség is természetesen, amely sohasem vonja ki magát a kereskedel-

met illető közös ügyek bírálata és ellenőrzése alól) és könyörögtek, hogy abba a cenzurázó bizottságba vonjanak be érdekeltségi szakembert is, aki elbírálni képes legyen azt, hogy azoknak a kereskedelmi sürgönyöknek a tartalma olyan-e, amelyekről feltehető, hogy csak a legtovábbi vonatkozásban is vannak a nemzetvédelem kérdésével? Ezt a kérésüket támogatták a kormány szakminiszterei is és ennek ellenére az mégis a legridegebb elutasításban részesült. Hogyha tehát mód van arra, hogy minden becsületes kereskedőnek megadatik ez az engedély, miért nem engedik oda az érdekeltséget, a szakköröket, a maguk legvitálisabb dolgaik megbírálásához?

— Ez és ehhez hasonló rendelkezések idézik elő azt, hogy a magyar kereskedelem nagy része, a legjava, Bécs felé gravitál. Bécsbe teszi a maga üzleteinek legnagyobb részét. Bécsben folytatja a maga tevékenységét és a magyar kormányzat intézkedései mozdítják elő Bécs gazdasági fellendülését. Nemcsak mondom ezt, de ismét idézem a pénzügyminiszter urat, aki ugyanezt panaszolta programbeszédében is, aki meglátta ezt nem azóta, amióta a miniszteri székhelyen ül, hanem azelőtt már és azóta nemhogy javult volna a helyzet, hanem romlott. Szenvedélyt kell tennem a pénzügyminiszter urnak, hogy az ő liberális gondolkodásával, az ő liberális felfogásával, az ő pénzügyi politikájával, az ő gazdasági tudásával összeegyeztethetőnek tartja azt, hogy ezt az intézkedést a minisztertanácsban keresztülvinni engedte. Az államvédelemnek meg vannak azok a kötelességei, amelyek elől kitérni senkinek sem lehet, senkinek sem szabad. Ott, ahol komoly érdekekről van szó. De engedelmet kérek, azt csak nem mondhatja senki, hogy ez komoly érdek volna.

Gaal Gaszton vádjai

Milliárdos értékek maradtak a nyakunkon — A kiviteli és behozatali engedélyek kálváriája — A bürokrácia bünlajstroma

Gaal Gaszton egyike a magyar nemzetgyűlés legérdekesebb gondolkozásu egyéniségeinek. Izig-végig agrárius, de van benne sok igazságra való törekvés. Amit mond, annak mindig van alapja. A nemzetgyűlés budgetvitájában mondta egyik legkiválóbb beszédét. Ez a beszéd azonban tele volt váddal is, amely vádakra eddig nem felelt senki, azokat meg nem cáfolta senki, azok ma is ellenvetés nélkül állanak. A *Pénzvilág* ezeknek a vádaknak egész sorát elmondta előbb, mint Gaál Gaszton és ez egy okkal több, hogy most ismételtén felidézzük azokat. Ebből az igen értékes parlamenti beszédből a napisajtónak igen keveset volt módjában közölni. Pedig a Gaál Gaszton vádjait a magyar közgazdasági tudással felszerelt közönségnek meg kell tudnia. Ez az oka annak, hogy kiragadunk részleteket ebből a súlyos vádbeszédből, amely nemcsak az agráriusoknak, de részben az egész magyar közgazdasági világnak részben pedig a fogyasztóközönségünk panaszait foglalja magában. Az érdekes beszéd fontosabb, teljesen gazdasági jellegű részei itt következnek:

Liszt, bab, köles, bor.

A liszt kivitelnél lehetett volna százmilliókat nyerni, de addig bürokratizálták, amíg itthon maradt. Itt volt a zabkivitel. Milliárdokat lehetett volna rajta keresni, de addig bürokratizálták, amíg ez is elmaradt. Itt van a köles kivitel kérdése. A kereskedelem nem kapott kiviteli engedélyt, aminek következtében nyakunkon maradt a köles; ma már semmit sem ér, az állatokkal etethetjük meg, mert Magyarországon ember nem eszi. Itt van a fehér bab. Százmilliókat lehetett volna keresni rajta, 26 koronájával vette volna a külföld. Szakértőktől azt hallom, hogy 4000 vagon bab van ma Magyarországon eladatlan, amit kilónként 26 koronáért lehetett volna a külföldön elhelyezni és ma már hat koronáért sem lehet eladni. Vagy itt van a borkivitelünk. Másfél millió hektoliter bor rekedt itt az országban, amit mind ki lehetett volna vinni, ha ezek a bürokratikus tényezők nem kapeáskodnak; ha a kiviteli engedélyek adásával nem késlekednek. Ez a másfél millió hektoliter bor, amit literenként 50–60 koronáért el lehetett volna helyezni a külföldön, itt rekedt az ország nyakán és ma 10–12 koronáért sem helyezhető el.

A dohány.

A pénzügyminiszter most legutóbb óriási felemelte a dohány árát, azzal az indokolással, hogy kénytelen volt felemelni, mert olyan

olcsó volt mindig a mi dohányunk és szivarunk, hogy nem volt képes megakadályozni a külföldre való csempészt. Amit ez az ország a dohánytermeléssel szemben csinál, az a bürokratizmus tehetetlenségnek iskolapéldája.

Amikor olyan konjunktúra van dohányban, hogy a miniszter saját szivarkészítményeit kénytelen 100%-kal megdrágítani csak azért, hogy ki ne vigyék és hogy megmenthessék a dohánytermékeket saját fogyasztóinak: nem százszor jobb helyzet volna-e, ha annyi szivar és dohány volna, hogy jutna olcsó pénzért a külföldnek is? És mi volt a megoldás Kolumbusz-utója? Végtelen egyszerű dolog, nem kell hozzá, csak egy csipetnyi józan magyar gazdaság, amely a konjunkturák szerint azt csinálja és azt termeli, ami megy. Micsoda veszedelmek keletkeznék Magyarországra, a magyar dohányjövedelmekre és a magyar kincstárra is abból, ha átmenetileg 5–6 vagy akár 10 esztendőre is, felszabadítaná a bürokratikus bilincsek alól a miniszter a dohánytermelést, — tehát nem a dohánykereskedelmet, hanem csak a termelést — annál is inkább, mert ma ugyis olyan már a helyzet, hogy akik eddig dohányt termeltek, azoknak legnagyobb része is apránként abbahagyja a termelést; a dohánykertészek el fognak fogyni, kitanulnak mesterségükből, úgy, hogy később sem lesz képes az ország arra a nivóra fejleszteni a dohánytermelést, amilyen volt.

Ezzel szemben ha a miniszter a termelést felszabadítaná, ha mindazoknál a zaklatásoktól megkímelné a termelőket, amelyeknek pénzügyi részről ki van téve az a gazda, aki dohányt termel, akkor nagyon sok kis és nagyember foglalkozna ezzel a termelési ággal és a minisztert se érné semmi kár; sokkal többet fizethetne a termelt dohányért, mint amennyit ma fizet s a termelvénynek egy részét odaadhatná olcsó áron a magyar fogyasztóknak, a felesleget pedig állami monopóliumként maga az állam vihetné ki jó ártért a külföldre. Mindehhez nem kell más, csak egy kis józan, praktikus ész, amely el tud tekinteni a bürokratikus formáktól, és nem kell más, mint a nemzet iránt érzett tisztalelkű jóakarat, amely nem azt nézi, — mint az a pár tisztviselő, aki ebből él és attól fél, hogy ha felszabadul a termés, elveszti állását és aki ennek következtében olyan tanácsot ad a miniszternek, hogy ne tegye ezt, hanem folytassa az eddigi lehetetlen rendszert, amely nem azt nézi, hogy pár ember károsodik-e vagy sem, hanem hogy mi áll az egész nemzet általános érdekében.

A vas.

Micsoda államérdek fűződik ahhoz, hogy amikor én a vasat megvehetem Csehszlovákiában 18 koronáért, ugyanazt a vasat, amit

ittthon 38.5 koronáért árulnak; amikor 33 koronáért megvehetem azt, aminek itt 52.5 K az ára: 11.45 koronáért, amit nálunk 26-ért árulnak; 15.68 koronáért, aminek ára ittthon 32 K; 9.80 koronáért az öntött vasat, amiért nálunk 26 koronát kérnek és 28 koronáért a Guss-geschirrt, öntött edényt, amit 65 koronáért kénytelen a magyar fogyasztó megvenni. Itt van egy ajánlat egy cseh-szlovák nagykereskedőtől, aki ezeket az árakat egy boglári kereskedőnek ajánlja. Azt méltóztatnak hinni, hogy ez a kereskedő ennek a vásárunak behozatalára kap engedélyt? Hogy kiene az érdeke az, hogy az országban meglévő vaskészletek, amelyek közel sem fedezik a szükségletet, háromszorosan áron szószassanak a magyar gazda nyakába és ezáltal a termelést ilyen mértékben drágítsák a városi fogyasztó terhére is, nem tudom megérteni. Nem tudom megérteni, hogy miért nem szabad, hogy az árut ott vegyem, ahol olcsóbban megkapom, különösen az olyan árut, amely nem luxuscikk és amelyet előbb-utóbb úgy is be kell hozni az országba.

A benzin.

Azután itt van a benzin kérdése. Tudvalevőleg csépelni, szántani, takarmánykamarak berendezését hajtani Magyarországon ma már majdnem minden modernebb gazdaságban benzines géppel szoktak. Különösen a kisgazda csépel benzines géppel, mert nagyobb széncséplőgépeket a maga kisgazdaságában nem tarthat. Ma az a helyzet, hogy Magyarországon benzint behozni nem szabad. A gazda a benzint kg-ként 14 koronával olcsóbban szerezhetné be, mint amennyiért az államilag megbízott raktárak árúsítják, ám ha benzint akar a gazdatársadalom külföldről behozni magának és kilogrammonként tizen-négy koronával olcsóbb benzinnel csépelhetné el gabonáját, ezt az államhatalom megakadályozza és behozatali engedélyt nem ad.

A hus.

Hogyan lehetséges az, hogy amikor 90–100 korona volt az élő marha ára, Pesten a hus 140 koronáért mérték, ma pedig, amikor leszállt a marha ára 9 K-ra, 8–9 koronáért kilogrammonként már lehet kapni kicsondozni való marhát, a prima minőségű marha pedig 30–35 korona, élősúly különként, hogy akkor a pesti mérészosok kirakataiban azt látjuk, hogy 80–90–100 korona a hus ára. A vendéglőben pedig alig változtak meg az ételárak.

Az államnak nincs joga megdrágítani a termelési eszközöket. A miniszternek és a kormánynak kötelessége a gazdatársadalommal szemben minden néven nevezendő ilyen behozatali korlátozást megszüntetni s annak a bürokráciának kezéből az intézkedést kivenni, amely vagy nem ért a dologhoz, vagy visszaél a hatalommal, amelyet a sors a kezébe adott.

A csodálatos szimfóniák

Hegedüs, mint kisgazda — Gyárimunkás, akire 8000 korona adót vetettek ki

Olyan oldalról, ahol szociális szempontok szerint szokták bíráltni az eseményeket, kapja A Pénzvilág a következő kritikát Hegedüs Loránt pénzügyminiszter szimfóniáiról:

— Nem szerves és minden oldalról kiépített kritikával akarom illetni a pénzügyminiszter ur munkásságát, inkább futólagos megjegyzéseket szeretnék tenni az olyan intézkedéseire, melyeknek szociális vonatkozásai is vannak, helyesebben lehetnének.

— Még április hónapban jelent meg a rendelet, amely szerint az 1921. évtől kezdődő jövedéllyel a családtagok, mint ilyenek, a kereseti adó alapjának már nem tekinthetők. Ez mindenesetre szépen hangzik és ugyebár úgy fest, mintha a pénzügyminiszterben buzgó szociális érzék tört volna végre utat magának. Kétségtelen ugyanis, hogy ezzel az intézkedéssel

a legantiszociálisabb adó mulik ki az árnyékvilágból.

— Az igazságos adóztatás alapelve ugyanis az, hogy minél több gyermek, annál kevesebb adó. Ezzel szemben eddig Magyarországon az volt a helyzet, hogy minél több gyerek volt a háznál, annál több adót kellett fizetni. Most ezt eltörölte a nagy Hegedüs Loránt, aki ime óriási jótétéményt gyakorolt a szegény emberekkel. Nézzük csak meg, mit jelent Hegedüs ajándéka egy szegény embernek? A magyar adótörvények szerint az, aki kereseti adót köteles fizetni, saját személyes adóján kívül

felesége és 16 éven felüli gyermekei után fizet még fejenként 2 koronát, 2 korona 40 fillért, vagy 4 koronát, amint első, második vagy harmadik osztályú kereseti adóról van szó. Noshát ezt a mérhetetlen adóterhet vette le a jó pénzügyminiszter a szegény emberek válláról, akik bizony tiz esztendő előtt megnyögték a két koronákat, amelyeket az asszony meg három-négy gyermek után kellett fizetni. Arról viszont Hegedüs Loránt sem tehet, hogy később lett pénzügyminiszter, akkor, amikor talán még a koldusnak sem sok pénz a két korona.

— Hegedüs Loránt különben

kitűnően belehelyezkedik a kisgazdakurzusba,

eszeágában sincs az igazságtalan adózást, amely Magyarországon mindig az agráriusoknak kedvezett, megváltoztatni. Pedig maga a miniszter jelentette ki nemrégiben, hogy a magyar állam nem egyenes-, hanem közvetett adókból él. De nem tette hozzá, hogy a közvetett adókat sohasem az agráriusok, hanem a fogyasztók fizették meg. Az agrárius Magyarországon a dohányjövedelemből körülbelül ötször annyi folyik be, mint a földadóból. Az állam jóval magasabb összeget kap italadóból, mint amennyit földadó fejében az ország összes birtokosai fizetnek. Ki fizeti a fogyasztási adót? A városi lakos, a tisztviselő, a munkás legnagyobb részben. A földbirtok magasabb megadóztatása helyett pedig most jön az általános forgalmi adó, amely megint csak a fogyasztót fogja megkoppasztani.

Üzemben maradnak a gyárak

A gépipar munkáslétszáma elérte a békeszínvonalat — Bérleszállításra egyelőre nem gondolnak — Ellentétek a munkaközvetítés körül — Kende Tódor nyilatkozata

Több lap közlései nyomán legutóbb olyan hírek terjedtek el, mintha a gyárak tömeges munkabeszüntetésre és jelentékeny bérleszállításra készülneek, sőt, kivált a vas- és gépipari üzemek, munkásaik egy részét már el is bocsátották volna. Megbízható forrásból nyert értesülésünk szerint ezek a hírek nem felelnek meg a valóságnak, noha — a munkaadók felfogása szerint — az egész világ gazdaságán végigvonult s egyre tartó válság az üzemredukciókat indokolta ténnyé. De a munkások és munkaadók egyaránt biznak abban, hogy erre az utolsó lépésre, amely a munkátlanúság fenyegető rémét idézné fel, nálunk nem is fog sor kerülni.

Kérdést intéztünk Kende Tódorhoz, a Vasúvek és Gépgyárak Országos Szövetsége igazgatójához, aki a vas- és gépipar munkaviszonyairól ezt a felvilágosítást adta a Pénzvilág részére:

— Tömeges üzembeszüntetésről szó sem lehet, erre mint valami küszöbön álló eshetőségre sem a Szövetséghez tartozó gyárak, sem a rokonszakszabályok nem is gondoltak. Valótlannak azok a hírek is, amelyek szerint a munkabéreket csökkenteni készülnének. Tizenöt koronás órabért véve alapul, a magyar ipari munkás bére csak most, pénzünk árfolyamértékének közel 200 százalékos javulása után érte el a környező országok munkabéreiből átlagos színvonalát. Munkásaink ma körülbelül annyit vásárolhatnak heti keresetükből, mint a német és a cseh munkások, csak hogy a mi embereink nagyon le vannak rongyolódva és az élelmiszereken kívül még mást is: ruhát, cipőt stb. kellene vásárolniuk, amire persze még mindig nem telik. Igaz ugyan, hogy gyáraink csak lényegesen leszállított munkabérek mellett volna versenyképesek a cseh és a német gyárakkal szemben, addig azonban, amíg tartós és minden vonalon érezhető olcsóbbodás be nem következik, amíg minden munkás legalább egy rend ruhával el nem láthatja magát a keresetéből — amiről, ismétlem, egyelőre még szó sem lehet — bérleszállításra éppoly kevésbé gondolunk, mint a bérek újabb emelésére, ami iránt itt-ott, többé-kevésbé komoly mozgolódások még mindig észlelhetők. Újabb munkabéremelések csak a régi, jólismert drágító körforgást indítanák meg, a gyárosok azonban el vannak tökéltve arra, hogy ezeket a régi követeléseket ne teljesítsék.

— Ami a gépgyárak munkáslétszámát illeti, az nemhogy csökkent volna, ellenkezőleg, ez év január óta még 10 százalékkal emelkedett, úgyhogy ma már elérte a békeszínvonalat s a háború végén foglalkoztatott legmagasabb munkáslétszámnak több mint 60 százaléka.

— De talán a munkásságot veszi kegyeibe a pénzügyminiszter? Ez tényleg így van, mert

az ipari munkásságot is adófizető alanyá avatja,

amint az a Népszavában olvasható. Az ipari munkásság — írja a lap — az ugynevezett egyenesadók alól eddig mentesítve volt. A rendeletek, pénzügyi bírósági döntések számos esetben kimondták, hogy azok a munkások és segédmunkások, akik bérüket nem havonként, hanem naponként, hetenként vagy félhavasokként kapják, kereseti adót nem fizetnek. Nem fizetnek kereseti adót a darabszámra vagy szakmában dolgozó ipari munkások se, ha átlagos napikeresetük a lakóhelyükön szokásos napszámot nem haladja meg. Ezeket a szabályokat ezideig megtartották. Az 1920. és 1921. évi adókiegészítésnél azonban az adókiegészítő hatóságok szakítanak az eddigi gyakorlattal és negyedosztályú kereseti adót vetnek ki a munkásságra. Gyárimunkások 6–8000 K kereseti adó megfizetésére kapnak felszólítást. Jogorvoslatukat figyelembe nem veszik. A jogorvoslatnak különben sincs gyakorlati értéke akkor, amikor a törvény szerint annak halasztó hatálya nincs. A Szakszervezeti Tanács deputációban járt a miniszternél, aki kijelentette, hogy az egyenesadókat rendszeresíti, nem ugyan a IV. osztályú kereseti adó, hanem jövedelemadó formájával. Ezzel szemben elegendi a munkásságnak a családtagok adóját, amit azok soha sem fizettek, miután a családfő sem fizetett adót. Ez aztán a szimfónia.

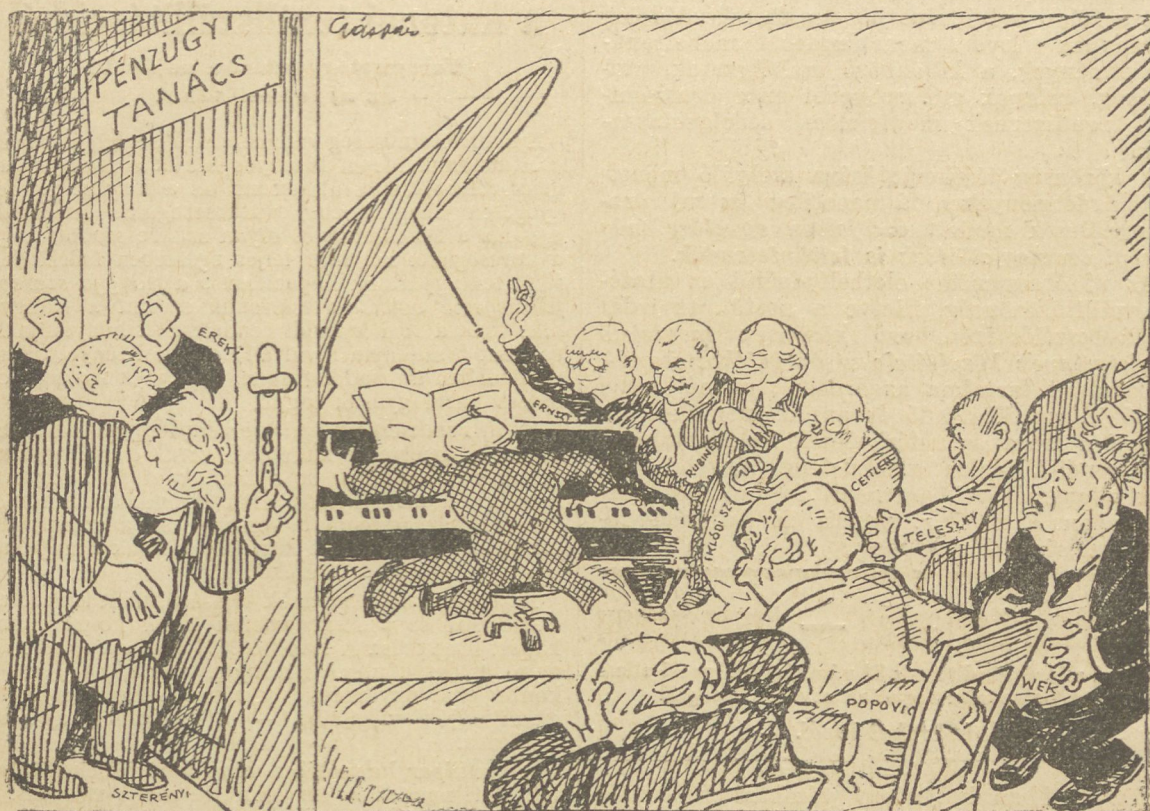
Csonka-Magyarország gépgyáraiban ezidő szerint 28.000 munkás dolgozik. A megmaradt két vasmű: a diósgyőri és az ózdi kokszihiány miatt még nem kezdhette meg a rendes üzemet; e két helyen a régi létszámnak csak 25 százaléka áll munkában. Reméljük, hogy az ideai állami rendelkezéseket a hazai ipar kapja meg s ez esetben az üzemek növelésére van kilátás.

— A magyar gyárosok nem igazodnak olyan simulékonyan a pillanatnyi helyzethez, mint külföldi kollégáik. Amerikában, Angliában, de a környező országokban is a gazdasági válság első szelére tömegesen zártak be a gyárak és tették ki az utcára a munkások millióit. A mi gyárosaink, noha alig van eikk, amelyet a mai előállítási költségek mellett, nyereség mellett, értékesíthetnének, erre nem is gondoltak még. Egyelőre Jugoszláviának és Romániának szállítunk különböző alkatrészeket, lámpákat és gépeket, mert ezen a piacon még nincs versenytársunk.

— A vasöntők munkábaállása óta említésre méltó surlódások a munkások és munkaadók közt csak a munkaközvetítés körül fordultak elő. Mi az állami munkaközvetítést részesítjük előnyben, mert nézetünk szerint csak a hatóság biztosíthatja azt az elfogultatlanságot és pártatlanságot, amelyet ez az ügy megkíván. Én a magam részéről nem osztom azt a felfogást, mintha a szakszervezetek politikai fegyverül használták volna a munkaközvetítést, sőt elimerem, hogy szigorúan ügyeltek a jelentkezés sorrendjére, aminek megvan az az előnye, hogy a szakmabeli munkátkeresők egymást közt meg nem rövidülhetnek. De a mi szempontunkból a munkaközvetítésnél az a fontos, hogy a gyáros az alkalmazhassa, aki neki megfelel, nem pedig, akit küldenek neki és megfordítva, a munkás is oda szegőd-hessen, ahová akar. Ez az egyéni szabadság kérdése s ennek a szakszervezeti munkaközvetítés nem felel meg. A hatósági munkaközvetítő hivatal azonban még nem rendelkezik olyan szervezet felett, hogy az igényeket egymaga el tudná látni.

Érdeklődtünk a Gyáripárosok Országos Szövetségénél is. Itt sem tudnak semmit a híresztelt üzembeszüntetésekről, sem a munkabérleszállításról. A Gyosz, szerint ezek a kérdések eddig semmiféle gyáripari értekezleten vagy megbeszélésen szóba nem kerültek.

A szimfonikusok

Ernszt Sándor: Vajjon miért fogja Wekerle a hasát, mikor ez a Lóri olyan szépen muzsikál?

HIREK

A Pénzvilág a nemzetgyűlés budgetvitájában. A *Pénzvilág* gazdasági kérdések fölött gyakorolt tárgyalásos, de személyi tekinteteket nem ismerő kritikája általános méltánylásra talált az igazságos ítéletre vágyó magyar közönség előtt. Valószínűleg a lapnak ezek a tulajdonságai készítették báró *Szterényi* Józsefet, hogy a nemzetgyűlés budget-vitájában mondott beszédében *A Pénzvilág* egyik cikkét idézze. A kiveteli engedélyek megtagadásából származott mérhetetlen károkról beszélt és ebből az alkalomból indult ki *A Pénzvilág* által közölt értesülésből.

Az agráriusok az ingatlan vagyonváltság ellen. Az agráriusok között általános az aggodalom az állítólag egészen 25%-ig tervezett ingatlan dézsma miatt, amely egyfelől az ingó vagyonváltsággal nem áll arányban, másfelől pedig a földbirtokokra megbírhatalatlan súlyly nehezedhetik. Felmerült az a kívánság, hogy a jobban és kevésbé megviselt és leromlott országrészek között különbséget kell tenni, a gazdaságok teherbíró képességének különböző mértékéhez képest. A vagyonváltság progresszív kirovása ellen azt a felfogást állítják, hogy a dézsmanál mint tárgyi adónál az objektumok jöhetnek tekintetbe, mert ez a kirovás a földbirtokok egész vagyoni erejének és jövedelmi viszonyainak esetről-esetre való mérlegelésére ki nem terjeszkedhet, már pedig nagy igazságtalanságot követnének el, ha ennek híján, tisztán a földbirtok területi nagysága szerint alkalmaznák a fokozatos megadóztatást. Maga a fokozatosan nagyobbodó terület egyáltalán nem jelenti a birtokosnak mint személynek, ugyanilyen fokozatban növekedő adózóképeségét. A vagyonváltságnak a haszonbérleti díjak alapján való kirovását lehetetlenségnek tartják már csak azért is, mert a haszonbértek nagysága a bérbevétel idejéhez képest szertelenül változó és elmúlt időszakok konjunktúráit fejezi ki. *Elfogadható alapként általában a kataszter tekintik*, amely ötvenéves intézmény újabb időbeli kiigazításaival, minden most elképzelhető új felvételnél tökéletesebb és a talajt is minősítő értékelési alapot ad. Mindezek a vélemények és aggodalmak természetesen *Hegedűs* javaslatának parlamenti tárgyalásánál is kifejezésre jutnak majd és valószínű, hogy ez a szimfónia lesz az, amelyet legszívesebben vesz be az agrárpárt.

Az előkelő idegenek. Az előkelő idegekről, akik mostanában nálunk hemzsegnek és hemzsegnek a szerencsétlen háború befejezése óta állandóan, illik néha egy-egy jó szót szólni. A *Pénzvilágban* jelent meg egy jellegzetes nyilatkozat *Domeille* kapitány szájából. Ez a kapitány a szimpatikusabb vendégek közül való. Hogy azért szeretett volna valami jó üzletet kötni, az természetes. Ki akarta tehát bérelni Orgoványt, Bugacot és Kecskemét egész környékét. Persze angol pénz állt a háta mögött. De meddig állt? Állt addig, amíg a korona értéke emelkedni nem kezdett. Amikor a korona drágább lett, Domeille-ék sürgősen lemondtak Bugacról, Orgoványról és hirtelen azt is elfelejtették, hogy merre is van tulajdonképpen Kecskemét. Ami különben az angol földrajz szerint nem is igen fontos. De nem egyedül van Domeille, itt vannak a többiek, akik alighanem

még idejekorán találták meg a maguk Bugacát, beleültek garasokért és most szívják tele magukat a magyar vagyonnal. A Stead-ek meg a többiek, a moziengedélyesek és kikötő-opciósok. Hogy kerültek ezek az emberek ide? Igen egyszerű, megszimatozták szegénységünket, megszimatozták, hogy gazdasági életünk, amelyet nem védtek meg a bolsevizmustól, a román megszállástól, egy pillanatra úgy lecsuszott, hogy itt minden eladód. Ugy jöttek ide, mint egy kulturálatlan gyarmatra, ahol színes üveggyöngyökért milliós vagyonokat lehet vásárolni. Egyiknek-másiknak sikerült is ez. Mire azonban Bugacra és Orgoványra került a sor, megdrágult a korona, nincs többé üzlet, mert Magyarország megvásárlására csak üveggyöngyöket szántak. De van még függőben egy üzlet, a Schneidereké, akik *Leon Daudet* ur útján kísérleteznek itt közöttünk. Kikötőt akarnak építeni részben a maguk pénzén, de teljesen a maguk hasznára. Ki akarják semmizni a magyar gyáripar, amely mindig produkál olyat mint ők, félre akarják állítani a magyar mérnököket, akik tudnak annyit, mint ők, adófizető gyarmatukká akarják tenni szép Magyarországot, ha ugyan a korona mai árfolyama is megengedi még a kolosszálisan felépített tervek keresztülvitelét...

Az amerikai buza már olcsóbb, mint a magyar. Nagyatádi Szabó István földművelési miniszter kaposvári beszédében intette a gazdaságszolgálat, ne számítsanak arra, hogy a buza mostani 1300 koronás ára emelkedni fog. Aki nek készlete van — mondta a miniszter — adja oda az államnak, mert ha nem adja oda, Amerikából fognak hozatni. Ezt mondta a miniszter, ezzel szemben meg kell állapítani, hogy az amerikai buza máris olcsóbb, mint a magyar. Az északamerikai Egyesült Államokban a chikagói gabonapiacra már jegyzik a júliusban piacra kerülő új buzát, ennek jegyzése március hó 28-án 126 cent, április 6-án 112 cent volt bushelenként (27,2 kg.). Ez q-ként körülbelül 4 dollárnak felel meg, ami 200 K-s dollár-árfolyam mellett 800 K-s amerikai buzát jelent. Ehez jön még az amerikai kikötőig való vasúti és európai kikötőig való tengeri szállítási költsége, ami q-ként most egy 200 K-t tehet ki. Így az új amerikai buza európai kikötőben a mai valutaállás mellett körülbelül 1000 K-ba kerülne a határidőüzletben. Természetesen az még bizonytalan, hogy a határidős jegyzések meg fognak-e egyezni az aratás utáni tényleges buzaárakkal, de legalább tájékoztatóul szolgálhatnak arra, hogy az amerikaiak körülbelül mily árakulást várnak. Az észak-amerikai új buzának jegyzése (a tavalyi buzát 22%-kal magasabban jegyzik) arra enged következtetni, hogy a világpiacon a buzaárak az aratás után a mostani jegyzésekkel jóval alacsonyabbak lesznek.

A kormányzó nyitja meg a Keleti Vásárt. A budapesti Keleti Vásárt, május 14-én d. e. 10 órakor a kormány jelenlétében *Horthy* Miklós kormányzó nyitja meg. A vásár megnyitása ünnepélyes keretben történik és a megnyitásra a Kamara meghívta az összes Budapesten időző követségeket, missziókat, nemkülönben közgazdasági életünk kitünőségeit. A vásárra a szomszéd államokból nagyszámú kereskedő és iparos érkezik, akiknek ideutazásához a román és jugoszláv kormány soronkívül kiadja az utlevelet. A főváros Idegenforgalmi Hivatala a vásárra érkezők elhelyezésére megfelelő lakásokat biztosított, úgy, hogy ezévi Keleti Vásár alkalmával Budapest nagy idegenforgalmi gócponttá alakul ki.

Kinevezések a Magyar Általános Hitelbanknál. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága Angelotti Aurél, Elíasz Jakab, Frommer Tivadar és Kennedy Sándor urakat igazgatóhelyettesekké, Erber Dezső, Ferenczy Lóránd és Mándy Lajos dr. urakat főigazgatókká, Basch Jenő dr., Brust Miksa, Daubek Jenő, Frank Oszkár dr., Frank Richárd, Halász Ferenc, Hetényi Jenő, Keszler András, Kovács-Sebestyén László dr., Neuhausz Emil, Ottovay Kálmán, Schulhof Artur és Szenes Elemér urakat cégvezetőkké, Dirsztay Gedeon báró dr., Fischer Péter, Lukács Antal Ferenc dr., Schödl Ervin, Szabó Jenő és Varju Vilmos dr. urakat titkárokká, Ring Béla és Somló Béla urakat revizorokká, Biró Zoltán, Herzog Armin dr. és Mérő István urakat főzseintézőkké nevezte ki.

A Gyufaárusító r.-t. 1920. évi mérlegét 300.000 K alaptőke mellett 42.845 K tiszta nyereséggel zárja.

Miért felel a vasut? A magyar vasutak szállítási felelőssége dolgában a kormány új rendeletet adott ki. Eszerint, ha a belföldi vasut által fuvarozott, őrzött vagy tárolt áru vagy egyéb küldemény a fuvarozás, őrzés vagy tárolás ideje alatt elveszett, megsérült vagy hiányt szenvedett és a fuvarozás vasúti utvonala vagy az utvonala egy része, az őrzés vagy a tárolás helye a fuvarozás, őrzés vagy tárolás ideje alatt az 1918. évi október 31. napja után megszállás alatt állott, a vélelem az, hogy a kárt erőhatalom okozta, feltéve, hogy a megszállott részen vagy helyen a fuvarozás, őrzés vagy tárolás befejezése előtt — bár a fuvarozást, őrzést vagy tárolást vétele megelőző időben — fosztogatás vagy más erőszakosság vagy ellenséges rekvirálás fordult elő. Ha az elveszett, megsérült vagy hiányosan érkezett áru vagy egyéb küldemény feladó állomása olyan területen volt, amely nem állott megszállás alatt, az előbbi bekezdésben meghatározott vélelem csak akkor áll, ha a fél nem bizonyít oly tény, mely valószínűvé teszi, hogy az áruban vagy egyéb küldeményben az elveszés, sérülés vagy hiány már a megszállott vonalra vagy vonalrészre átmenet előtt következett be. A vélelem az előbbi bekezdésekben meghatározott feltételek fennforgása esetében kiterjed a vasut közvetítése útján biztosított küldeményre, valamint oly küldeményre is, amelyet vasúti állomás területén fekvő és a vasut által bérbeadott raktárban tároltak. A vélelem nem zárja ki annak a bizonyítását, hogy a kár más okból keletkezett.

A Magyar Általános Hitelbank mérlege. A Magyar Általános Hitelbank most tette közzé múlt évi mérlegét. A Magyar Általános Hitelbank igazgatósága megállapította az 1920. évi mérleget, mely 63.427.505 K 5 f. tiszta nyereséget tüntet föl és elhatározta, hogy a folyó hó 23-án tartandó közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy az intézet a 280 millió korona alaptőke után 16%, vagyis részvényenként 64 K osztalékot fizessen, 8.000.000 K-t a rendes tartalékalap javadalmazására fordítson, miáltal ez 600 millió koronára emelkedik, 1.000.000 K-t hadiközzétékonyossági célokra, 3.000.000 K-t a nyugdíjalap erősítésére juttasson és 1.348.109 K 2 f-t új számlára vigyen át. Az üzletredményzámlán a következő nyereségek mutatkoznak és pedig kamatokon 62,6 millió, jutalékokon 33,7 millió, társasüzleteken 11,3 millió, értékpapírokon 13 millió, devizákon és valutákon 17,7 millió és árukon 3,2 millió korona, mivel szemben a tisztí fizetések és személyzeti kiadások 42 millió, a költségek 17 millió, az adók 18 millió és a jótékony célú adományok 2,3 millió koronát tesznek. Az intézet kezelésére bízott idegen tőkék összege 2338 millióról 3603 millió koronára emelkedett. A bank össz-forgalma 1920-ban 127 milliárd korona volt. Az intézet egyúttal közhírré teszi, hogy utolsó kibocsátású részvényeinek forgalomban lévő ideiglenes elismervényei végleges részvényekre átcserélhetők.

Az Industria Bank R.-T. május hó 12-én tartott rendes közgyűlésén 8 százaléki részvényenként 16 korona osztalék kifizetését határozta el. Az igazgatóságba Jásztrabszky-Lónyay Sándor, a felügyelő bizottságba Lónyay Istvánt választották be.

A Francia Köztársaság magyarországi kereskedelmi attaséja közli, hogy a Magyarország és Franciaország közötti gazdasági kapcsolatok érdekében budapesti irodája (Hungária nagyszálló, 404. sz. szoba) felveszi ügykörébe kereskedelmi technikai és jogi iratok, levelek, leírások stb. lefordítását magyarból és németből franciára és hogy a fordításokat kívánatra a francia hatóságokkal szemben hitelesítési záradékkal látja el.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank f. hó 13-án tartotta 79. üzletévi közgyűlését *Weiss* Fülöp elnöke alatt, aki ezuttal emlékbeszédet mondott *Lánczy* Leóráról, a bank elhunyt, nagyrevü elnökéről. A közgyűlés, több részvényes hozzászólása után, egyhangulag elfogadta a lefolyt üzletéről szóló igazgatósági és felügyelőbizottsági jelentést és hozzájárult a mérleg megállapítására és a nyereség felosztására vonatkozó indítványhoz. Dr. *Zakariás* János ügyvéd indítványára elhatározta az igazgatóság, hogy az előrevitelezett nyereségből a folyó esztendőben jótékony célra adott összegben felül további 400.000 koronát adományoz a hadifoglyok hazaszállításának céljaira. Ezután az alapszabálmódosítás került napirendre. Az igazgatóság indítványára elhatározta a közgyűlés, hogy az igazgatóságot megillető jutalék 11%-ról 8%-ra szállíttassék le. Ezt a bejelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette. Az így nyert három százalékból 2% a tisztviselők jutalomdíjához csatoltatik, míg 1% a tisztviselők és szolgák nyugdíjalapjának jut. Ezután az igazgatóság új tagjait dr. *Graf* Gusztávot és ifjabb *Chorin* Ferencet választották meg. Végül a közgyűlés felhatalmazást adott az igazgatóságnak, hogy a bank alaptőkéjét az igazgatóság által megállapítandó időpontban és részletekben 100.000.000-ról 150.000.000-ra emelje föl.

A Magyar-Cseh Iparbank R.-T. igazgatósága Novotny János, a Böhmische Industrial-Bank vezérigazgatója, a prágai tőzsde elnökének vezetése alatt megtartott ülésében elhatározta, hogy az idejéig rendes közgyűlést e hó 25-én tartja meg és azon indítványozni fogja, hogy a 6.185.490 K tiszta nyereségből a részvényeseknek 12%-os osztalék fizetessék.

A Salgótarjáni Köszénbánya-Részvénytársulat rendkívüli közgyűlése 82.500 új részvény kibocsátását, ezek névértékének a tartalékalapból való fedezését és az így teljesen befizetett részvényeknek a részvényesek között részvényeik arányában történő elosztását határozta el. A kibocsátás időpontjának és módjainak megállapításával a közgyűlés az igazgatóságot bízta meg.

A Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank 1921. évi üzleteredménye. A Magyar Leszámlító és Pénzváltó Bank igazgatósága közli: A Magyar Leszámlító- és Pénzváltó Bank igazgatósága megállapította a bank 1920. évi mérlegét, amely 20.139.347.91 K nyereséggel zárul. Az igazgatóság a május hó 20-ára összehívott közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a bank részvényenként 40 korona osztalékot fizessen.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank zárszámadása. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank közli, hogy 1920. évi zárszámadásának főbb adatai a következők: Nyereség kamatszámán 59.534.758.74 K; jelzálog- és közszéki kölcsönüzletén 2.709.971.14 K; különféle jutalékokon, konzorciális és értékpapírüzletén és külföldi értékeken 37.671.473.16 K; fiókok és kommanditek nyeresége 7.008.174.97 K a megszállott területen levő fiókok és kommanditek eredménye nélkül. Az alkalmazottak fizetése 31.926.297.29 koronára, míg a költségek és adók 30.653.991.55 koronára emelkedtek. A bank által kezelt idegen pénzek összege 3.3 milliárd koronára rug és cimleteinek forgalma 613.5 millió korona volt. A mérleg a bank értékpénztáránál az érdeklődők rendelkezésére áll.

0'00—24'00

Milyen lesz a huszonnégyórás időszámítás

Jelentették a napilapok, hogy május végével a vasutnál, a hajózásnál, a postánál és távirtnál a huszonnégyórás időszámítás lép életbe. A Pénzvillág-nak módjában van az alábbiakban közölni Heggyeshalmi Lajos kereskedelmi miniszternek a V. K. K.-ban megjelent rendeletét, amely a huszonnégyórás időszámítás technikáját a következőkben mondja el:

A m. kir. minisztertanács folyó évi április hó 14-én tartott ülésében felhatalmazást nyertem arra, hogy a vasuti és hajózási forgalomban, valamint a posta, távirtda és távbeszélő szolgálatban a 24-ig számító folytatólagos óraszámítás rendszerét rendelettel életbe léptethessem.

E felhatalmazás alapján ezennel elrendelem, hogy a vasuti és hajózási forgalomban, valamint a posta, távirtda és távbeszélő szolgálatban folyó évi május hó 31-étől június hó elsejére virradó éjjel éjféli 12 órától kezdődőleg, úgy a fentemlített vállalatok és intézmények belső szolgálatában, mint a közönséggel szemben való viszonyban az ugynevezett 24 órás óraszámítás használtassék, kivételt képeznek ezen rendelkezés alól a kizárólag közúti jellegű vasuti közlekedést lebonyolító vasuti vállalatok, valamint a helyi átkelési jelleggel bíró hajójáratok, melyeknél a 24 órás óraszámítás életbeléptetése későbbi időpontra halasztható.

Ezen óraszámítási rendszer szerint a pontban éjféltre eső indulási idő 0.00 megjelöléssel jelölendő, déli egy órától éjfélig pedig az órák 13—24 megjelöléssel jelezendők, olyképp, hogy a pontban éjféltre eső érkezési idő jelzése 24.00 legyen. Ezen óraszámítási rendszer hatályba lépésével természetesen megszűnik az esti, illetve éjjeli óráknak eddigi megkülönböztető megjelölése. Az óraszámítási rendszernek megfelelően az összes hivatali helyiségekben levő, illetve az állomásokon és hajókon levő órák számlapjai, valamint a vasuti üzemeknél a forgalmi, vontatási, vonatkísérő és pályafenntartási személyzet, a hajózási vállalatoknál pedig az állomásokon és a hajókon szolgálatot tevő személyzet zsebjáróórájának számlapjai fokozatosan átfestendők oly módon, hogy az I—XII római számok alá vörös színnel a 13—24 arabs számok írandók, a 24-ik óra pedig a fentebb jelzett megkülönböztetésnek megfelelően 24.00 számmal jelölendő. Ehhez képest haladéktalanul gondoskodni kell arról, miszerint a folytatólagos 24 órás óraszámítás életbeléptetéséhez szükséges összes előkészü-

tek kellő időben megtörténjenek, jelesen az órák számlapjainak fentemlített átfestése mellett a folyó évi június hó elsejétől kezdődőleg érvényben levő menetrendek, menetrend-hirdetmények, a különböző szabályzatok, utasítások, úrlapok stb. szövegei ezen óraszámítási rendszernek megfelelően átdolgoztassanak.

A közönség tájékoztatására szolgáló menetrend-hirdetmények átmenetileg az új óramegjelölések mellett zárójelben egyelőre még a régi óramegjelölések is feltüntetendők.

Az új óraszámítás életbelépéséről az utazók és szállítóközönség, illetve a postát, távirtdát és távbeszélőt igénybevévő közönség megfelelő hirdetmények közzététele útján tájékoztatandó. E rendelet tartalma az érdeklő személyzettel kellő időben közlendő és annak megfelelő kikötésére íránt az intézkedések haladéktalanul megteendőek. Jelen rendeletet végrehajtásának ellenőrzésével a vasuti és hajózási forgalomban a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőséget bízom meg.

A közéleti tisztesség — Amerikában

Bűnügyi eljárást indítottak 71 vámházi felügyelő ellen, mert borraival fogadtak el a közönségtől

— Amerikai levél. —

New-York, 1921. április 13.

New-Yorkban hetvenegy vámházi felügyelőt függesztettek fel az állásuktól és mindnyájuk ellen bűnügyi eljárást fognak megindítani. Ez a hetvenegy felügyelő borraivalokat fogadott el az utasoktól, akiknek a podgyasztat megvizsgálták. Ez pedig nagy bűn Amerikában. Köztisztviselő semmiféle pénzt sem fogadhat el a közönségtől, és úgy a borraival adója, mint a pénz elfogadása börtönbüntetést kap, ha rajtakapják. A köztisztviselőnek adott borraival megvesztegetésszámba megy Amerikában.

Ez a hetvenegy letartóztatás nagy port vert fel az itteni sajtóban. A lapok statáriális eljárást sürgettek a hatóságoktól a vámházi állapotok ellen. És igazuk volt, mert az itteni felfogás szerint köztisztviselőnek nem szabad borraivalokat elfogadni. Ennek a botránynak első és legfontosabb eredménye az lesz, hogy a szóbanlevő hivatalnokokat elesapják és ha az esküdtek bűnösöknek találják, bebörtönözik őket.

De lesz egy másik fontos eredménye is és ez az eredmény egész politikai helyzetünkre és hírnevünkre is kihat. Az átlagos olvasó, különösen az idegen származású és a külföldi olvasó, arra a következtetésre jut, hogy Amerikában a közhivatalnokok tisztességtelenek, hogy a megvesztegetés általános és pénzért mindent meg lehet vásárolni. Európában persze sohasem történik ilyesmi, mert hiszen a lapok ott semmit sem irnak róla; itten mindennapos a vesztegetés, mert mindennap van valami a lapokban. Csak ma ítélték el az államügyész egyik helyettesét, aki egy bigámia-ügyet eltussolt. A múlt héten egy állampénztáros állt a törvényszék előtt, mert egy tőzsdeügynöknek kedvezett az állampapírok eladásában. A hadügyi, kereskedelmi és más minisztériumok szennyest a közönség elé találtak, mert a háború alatt nem elég óvatosan kezelték a közpénzt. Az átlagos olvasó mindebből azt a következtetést vonja le, hogy az állapotok borzasztóak és az európai lapok közleményeit véve alapul, azt fogja mondani, hogy Európában ilyesmi nem fordulhat elő.

A helyzet a valóságban úgy áll, hogy ha itten valami történik, akkor a lapok a közönség elé hurcolják a bűnös köztisztviselőket és törvényszékeink rendszerint megbüntetik őket. Európában az esetek kilencven százalékáról a lapok semmit sem irnak és a megvesztegethető köztisztviselők nemcsak büntetlenül mehetnek meg, hanem gazdagon és köztisztletben vonulnak vissza a magánéletbe. Természetesen, vannak itt is olyan tisztviselők, akiket, bár rászolgáltak, sohasem büntetnek. De minden tisztességes közalkalmazottnak van tízezer tisztességes kollégája és minden büntetlen kriminálisnak százegynéhány szigorúan büntetett és leleplezett társa.

Akik mindkét kontinensen ismerik a helyzetet, azok magának találják az itteni morális színvonalat. Az átlagos közhivatalnok, azaz a hivatalnokok 99%-a megvesztegethetetlen. A 0.1%-ról pedig naponta hallunk híreket, a lapok irnak róluk és nagy részüket előbb-utóbb rajtakapják. Lehetetlen, hogy egy ország kormányzásába tisztességtelen elem be ne jusson. De ha a lapok irnak róluk, akkor biztosak lehetünk, hogy minden jól megy. Ha semmit sem olvasunk a lapokban a közhivatalnokok megvesztegetéséről, akkor baj van. Mi történne Európában, ha a lapok írni kezdenének a borraival elfogadó vámházi felügyelőről? Mi történne, ha minden borraival elfogadó hivatalnokot elesapnának? Hogyan tudnák a tisztességes vámházi felügyelők az egész munkát egyedül elvégezni? De hány olyan vámházi felügyelő van Európában, aki borraival nem fogad el, aki borraival nem követ-

A Hangya kiszorul a katonai textilszállításokból

Versenyárgyaláson adják ki az új rendeléseket

A nemzeti hadsereg ruhaneműszükségletének szállítását annak idején bizonyos körök a Hangya érdekkörébe akarták átjatsznani. Ez a helyzet ma lényegesen megváltozott. Hadseregünk létszámát ugyanis a békeszerződés olyan szűkre szabta, hogy a szükségletet ma már teljes egészében fedezi bel-
földi textilgyáraink kapacitása s a Hangya szerepe feleslegessé válik. Értesülésünk szerint a Hangya már csak a régi külföldi rendeléseket bonyolítja le és mint a szakmán kívül álló erkölcsi tényező vesz részt abban a szindikátusban, amelynek ma már az összes hazai gyárak tagjai.

Az új rendeléseket nyílt versenyárgyalások után adják ki, amelyekre külföldről, kivált a cseh gyárak részéről is érkeznek be ajánlatok. A cseh arakkal szemben a mi gyáraink csak szindikátusba tömörülve bírják felvenni a versenyt, ez a szindikátus pedig az egyes gyárak közt kapacitásuk arányában osztja el a megrendeléseket.

A konfekcionáló munkák 40%-ára, mint ismeretes, a Hangya és a Kereskedelmi Bank konzorciuma kapott megbízást. A további 60% kiadása iránt még nem történt döntés. Kíváncsok volna, hogy ezt a kontingenst ugyancsak nyilvános versenyárgyalás útján adják vállalatba — a legolcsóbb ajánlattevőknek.

A textilipar helyzetében egyébként az elmúlt hetek alatt nem állott be említésre méltó változás. A gyárosok és a kereskedők váltig hangoztatják, hogy a cseh dumping megöli őket és az érdekelttség ma már nem elégzik meg az aranyparitás behozatalával, amit eredetileg kért, hanem a cseh textil-inváziót teljesen lehetetlenné akarja tenni és behozatali tilalmat követel. Azt mondják, hogy a cseh piac árai azonosak a miénkkel, csak éppen az exportárak olcsóbbak és olcsóbbodnak egyre megállás nélkül. Az érdekelttség szerint ezek a kínálatok nyomják itt le indokolatlanul az árakat s tartják bizonytalanságban a piacot. Természetes, hogy a gyárosok a hazai ipar védelme címén kérik a kormány beavatkozását, ami ellen ugyanez az érdekelttség annyi más alkalommal foglalt már állást és tiltakozott — a szabad kereskedelem címén. A kormánynak azonban nemcsak a gyárosokat, sőt nem is a hazai ipart, hanem elsősorban a fogyasztóközönséget kötelessége megvédeni. A közönségnek pedig nem érdeke, hogy az eddigi korlátozásokat új megszorító intézkedésekkel tetézzék és az árak kedvező alakulásába hatalmi tényezők avatkozzanak bele.

CUNARD-LINE

KABIN-OSZTÁLY.

Mauretania	38920	tonna.	Ind. máj. 21., jun. 25.
Carmania	24770	"	" máj. 25., jun. 25.
Aquitania	48190	"	" máj. 28., jun. 18.
Em. of India	15780	"	" június 4.
Caronia	24770	"	" június 11.
Imperator	52117	"	" június 11.
Saxonia	18620	"	" június 25.
Albania	15980	"	" június 18.
Calabria	11920	"	" június 22.

Felvilágosítás Budapest, VIII., Baross-tér 9

Szervénybevéltás.

Részvényeink 35. sz. szervénye f. é. május 3-tól kezdve BUDAPESTEN a Pesti Magy. Keresk. Banknál, WIENBEN a Niederösterreichische Escompte Ges.-nál váltatnak be

40 magyar korona értékben.

Az Eszackmagyarországi Egyesített Köszénbánya és Iparvállalat r.-t. igazgatósága.

RÓNA ERNŐ

BANKÜZLETE

V., ALKOTMÁNY-UTCA 4. SZÁM.

TELEFONSZÁM 125.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

RÓNA LAJOS

GUTTMANN GÉZA

BANKÜZLETE

BUDAPEST, V., SZABADSÁG-TÉR 6. SZÁM.

Értékpapírok vétele és eladása, előleg értékpapírokra, külföldi ércpénzek, devizák vétele és eladása.

Elfogad tőzsdei megbízásokat a budapesti és wieni tőzsdére.